

Vergaderjaar 2024–2025

32 849

Mijnbouw

Nr. 267

BRIEF VAN DE MINISTER VAN KLIMAAT EN GROENE GROEI

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 18 maart 2025

De diepe ondergrond speelt nu en in de toekomst een essentiële rol in de energievoorziening. Veilig en verantwoord gebruik staat daarbij voorop. Als er desondanks toch schade ontstaat, is het van belang dat er een adequate, toegankelijke en onafhankelijke schadeafhandeling is. Dat is één van de belangrijke lessen als gevolg van de aardbevingen door de gaswinning uit het Groningenveld. Daarom is er, naast het Instituut Mijnbouwschade Groningen voor het Groningenveld en gasopslagen Norg en Grijpskerk, een landelijke Commissie Mijnbouwschade (CM) ingesteld.

Sinds 1 juli 2020 neemt de Commissie Mijnbouwschade meldingen van bewoners en kleine bedrijven in behandeling over mogelijke fysieke schade aan gebouwen door bodembeweging als gevolg van activiteiten in de diepe ondergrond (hierna: schade door activiteiten in de diepe ondergrond). De CM ondersteunt schademelders en bedrijven door onafhankelijk advies te geven over de vraag of er sprake is van schade door activiteiten in de diepe ondergrond en, zo ja, wat de hoogte van het schadebedrag is dat door het bedrijf aan de schademelder moet worden vergoed. In artikel 7 van het Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade¹ is bepaald dat er jaarlijks een evaluatie plaatsvindt van de behandeling van schademeldingen door de CM.

De evaluaties voor de periodes juli 2021–juni 2022 en juli 2022–juni 2023 zijn uitgevoerd door onderzoeksbureau Ecorys. Deze evaluaties gaan in op de vraag in hoeverre schademelders door de landelijke aanpak via de CM ontzorgd zijn en wat het effect hiervan is op het vertrouwen van bewoners in activiteiten in de diepe ondergrond. In lijn met het instellingsbesluit en de eerdere evaluatie van de CM² is aan de onderzoekers gevraagd om decentrale overheden te betrekken. Ook is aan de onderzoekers gevraagd

¹ Staatscourant 2020, 30336

² Kamerstuk 33 529, nr. 1163

om, indachtig de motie van het lid Sienot c.s.³, de ervaringen van schademelders mee te nemen. Deze brief gaat in op de belangrijkste uitkomsten en aanbevelingen uit de evaluaties en beschrijft hoe hier opvolging aan wordt gegeven. Daarnaast gaat de brief in op de uitbreiding van de landelijke aanpak naar de andere sectoren: opslag van stoffen in zoutcavernes, geothermie en de voormalige steenkoolwinning.

Wat gaat er goed?

De onderzoekers concluderen dat het goed is dat er een onafhankelijke commissie is, die de burgers bij mogelijke schade door activiteiten in de diepe ondergrond bijstaat en hier een onafhankelijk advies over kan geven. Deze conclusie zien de onderzoekers onderstreept in de gesprekken met bedrijven en de schademelders: bedrijven en bewoners waarderen de onafhankelijkheid en de expertise van de CM. Schademelders schatten de CM als deskundig in en geven aan dat de CM onderzoek gedegen uitvoert en verstand heeft van de materie. Ook de bedrijven erkennen de expertise van de CM en waarderen de snelheid en transparantie van de afhandeling. Uit de evaluatie komt verder naar voren dat bewoners de ervaring hebben dat de CM de procedures helder, relatief snel en overzichtelijk doorloopt. Deze positieve conclusies van de onderzoekers vormen een waardevolle bevestiging van de onafhankelijkheid en deskundigheid van de CM.

Binnen de periode van de evaluaties hadden er echter nog geen bevingen plaatsgevonden die tot het adviseren van een schadevergoeding hebben geleid. De onderzoekers concluderen dat de CM weliswaar ook meerwaarde heeft als wordt geadviseerd geen vergoeding toe te kennen, maar dat het niet adviseren van het toekennen van schadevergoedingen ook doorwerkt in het vertrouwen en de beeldvorming van schademelders in activiteiten in de diepe ondergrond en de rol van de CM als onafhankelijke partij bij de afhandeling van schade. In deze context is het goed om te vermelden dat de CM in 2024 voor het eerst sinds de oprichting heeft geadviseerd vergoedingen toe te kennen, als gevolg van schade ontstaan door de beving bij het kleine gasveld bij Ekehaar. In 2024 is in 14 gevallen een schadevergoeding geadviseerd. Het ging bij vrijwel alle gevallen om al bestaande schade aan woningen die door de bevingen is verergerd. Verder zijn de aanbevelingen uit de vorige evaluatie⁴ opgevolgd. Hierbij moet vermeld worden dat het voor de CM gecompliceerd is om meer duidelijkheid te kunnen bieden bij gevallen waarin de schade is veroorzaakt door andere oorzaken dan activiteiten in de diepe ondergrond. Dit punt wordt hieronder verder toegelicht.

Wat zijn verbeterpunten?

De onderzoekers identificeren ook punten van verbetering voor de CM. Deze punten liggen vooral op het terrein van communicatie. Uit de evaluatie komt naar voren dat schademelders het soms onduidelijk vinden op basis van welke criteria hun schade wordt beoordeeld. In het verlengde hiervan constateerden de onderzoekers ook dat een punt van onvrede bij schademelders is dat zij verwachten dat er een expert bij hen thuis langskomt, terwijl dit niet altijd het geval is. Daarnaast vinden schademelders het uiteindelijke rapport van de Commissie lastig te begrijpen.

Bovenstaand onderstreept dat het belangrijk is dat de CM helder is over wat schademelders kunnen verwachten van de Commissie. Zo is het wenselijk dat de CM open en voldoende begrijpelijk communiceert over

³ Kamerstuk 33 529, nr. 736

⁴ Kamerstukken 32 849 en 33 529, nr. 232

de punten op basis waarvan zij wel of niet over zal gaan tot het adviseren van een schadevergoeding. In de evaluatie geven de onderzoekers aan dat de CM op dit punt heeft aangegeven opener te zijn geworden en meer met de buitenwereld te delen over de wijze van beoordeling en de afwegingen die zij hierbij maken. Verder is het van belang dat de CM helderheid schept over het feit dat de Commissie er niet altijd voor zal kiezen om een deskundige in te schakelen om de situatie ter plaatse te beoordelen, omdat ook een eigen bureau-onderzoek kan volstaan om tot een advies te komen. Bovenstaande punten zijn met de CM besproken. De CM heeft aangegeven deze punten uit de evaluatie ter harte te nemen en onderschrijft het belang van heldere en begrijpelijke communicatie hierover. Wat betreft het leesbaarder maken van de conceptadviezen heeft de CM dit zelf ook in de evaluatie naar voren gebracht als verbeterpunt. Daarnaast heb ik dit zelf, zoals toegezegd aan de Tweede Kamer en benoemd in de brief over de verantwoorde afbouw van gaswinning op land van 6 december 2024⁵, reeds met de CM besproken.

Verder constateerden de onderzoekers ook dat schademelders na een advies tot afwijzing soms achterblijven met vragen over hoe de scheuren in hun huis zijn ontstaan. Terwijl ze juist behoefte hebben aan duidelijkheid over de oorzaak van de scheuren in hun huis. De CM kan hen hier echter niet altijd bij helpen, bijvoorbeeld omdat in sommige gevallen bureau-onderzoek volstaat om te vast te stellen dat de gemelde schade niet het gevolg is van activiteiten in de diepe ondergrond. Het is daarom van belang dat de CM helder toelicht waarom geconstateerde schade volgens haar niet het gevolg is van activiteiten in de diepe ondergrond en – indien mogelijk – welke andere oorzaak ten grondslag aan de gemelde schade ligt. Dit draagt bij aan de acceptatie van het oordeel van de CM door schademelders. Ook dit punt is met de CM besproken en wordt door de Commissie onderschreven.

Naast punten van verbetering voor de CM op het terrein van communicatie signaleren de onderzoekers dat de CM in haar werk geconfronteerd wordt met het feit dat schademelders een groot wantrouwen hebben richting de overheid en partijen die zij hieraan gerelateerd achten. Dit beeld zien schademelders bevestigd door het – in de jaren die geëvalueerd zijn – niet adviseren van een financiële vergoeding voor hun schade. De onderzoekers constateren in de evaluatie over de eerste periode dat de relatie die de CM met de Rijksoverheid heeft voor wantrouwen bij schademelders zorgt. Tegelijkertijd is tussen de verschillende evaluaties een voorzichtige verbetering op dit terrein te constateren. Waar schademelders in de evaluatie over de periode juli 2021–juni 2022 in de gesprekken aangeven dat zij de CM als deskundig inschatten, maar deze niet als geheel onafhankelijk zien, merken de onderzoekers in de evaluatie over de periode juli 2022–juni 2023 op dat de meeste schademelders van mening zijn dat de Commissie onafhankelijk opereert en onderzoekt. Het is positief dat tekenen van het verder opbouwen van vertrouwen door de CM zichtbaar zijn, tegelijkertijd is het belangrijk dat de CM zich voortdurend inzet om dit vertrouwen verder te versterken. Vertrouwen bij burgers is en blijft een belangrijk aandachtspunt dat essentieel is voor het werk van de CM.

Daarnaast bevelen de onderzoekers aan om de terugkijktermijn van twaalf maanden⁶ bij een beving van de CM te heroverwegen. Deze terugkijktermijn stuit volgens de onderzoekers op veel onbegrip bij schade-

⁵ Kamerstuk 33 529, nr. 1264 en TZ202410-024

⁶ In artikel 2 lid 3 onder a van het Instellingsbesluit Commissie Mijnbouwschade, is bepaald dat de CM een schademelding niet in behandeling mag nemen als die meer dan twaalf maanden na de aardbeving, die de schade heeft veroorzaakt, is ingediend

melders, omdat zij bijvoorbeeld de schade pas recent hebben ontdekt terwijl deze er al langer zit, of dat zij zich hier niet bewust van waren bij het indienen van de schademelding. In haar jaarverslag over 2023, dat de CM op haar website⁷ gepubliceerd heeft, heeft de CM zelf ook aangegeven het lastig uit te leggen te vinden richting een schademelder dat, als een melding meer dan twaalf maanden na de beving ingediend wordt, deze in beginsel te laat is, en de betreffende burger alsnog een procedure bij de burgerlijke rechter zou moeten voeren. Dit mede omdat het naar het oordeel van de CM ook buiten de twaalf maanden periode mogelijk is om te beoordelen of schade is veroorzaakt door activiteiten in de diepe ondergrond. Om de terugkijktermijn van twaalf maanden aan te passen is een wijziging van het instellingsbesluit van de CM nodig. Deze wijziging dient ook ter instemming voorgelegd te worden aan de bedrijven die zich geïnteresseerd hebben aan het opvolgen van de adviezen van de CM. Bovenstaande aanbeveling en het signaal vanuit de CM zijn voldoende aanleiding om verder het gesprek met de bedrijven te voeren over het verruimen van de terugkijktermijn.

Uitbreiding CM naar andere sectoren

Zoals eerder gemeld is het streven om de landelijke aanpak voor de afhandeling van schade door activiteiten in de diepe ondergrond door de CM uit te breiden naar andere sectoren.

In februari 2025 is met de bedrijven Nobian, Energiestock en Gasunie, die actief zijn op het gebied van de opslag van stoffen (bijvoorbeeld aardgas en later waterstof) in zoutcavernes overeenstemming bereikt over het uitbreiden van de landelijke aanpak naar deze sector. Vanaf 15 maart 2025 kunnen woningeigenaren en kleine bedrijven die mogelijk schade hebben als gevolg van de opslag van stoffen in zoutcavernes hier melding van doen bij de CM.⁸

Met betrekking tot de schadeafhandeling bij geothermie lopen de gesprekken om ook dit onder te brengen bij de CM al langer. Deze gesprekken bleken gecompliceerder dan voorzien. Recent is besloten om eerst met een kopgroep van geothermieoperators overeenstemming te bereiken over een schadeprotocol. Het streven is om dit op de kortst mogelijke termijn te realiseren zodat ook woningeigenaren en kleine bedrijven die mogelijk schade hebben als gevolg van geothermie zich kunnen melden bij de CM.

Op 31 januari heeft het kabinet de Tweede Kamer per brief⁹ geïnformeerd over de stand van zaken aangaande de afhandeling schade door de voormalige steenkoolwinning in Zuid-Limburg. De CM is zich aan het voorbereiden op de advisering omtrent deze schadeafhandeling die uiterlijk eind 2025 van start zal gaan. In de komende maanden wordt een pilot uitgevoerd met 10 casussen van mogelijke schade door de voormalige steenkoolwinning. Daarmee bekijkt de CM onder meer hoe het uitgangspunt voldoende aannemelijkheid in de praktijk werkt. Gedurende het jaar zal de Limburg Kamer van de CM worden uitgebreid met twee nieuwe leden.

⁷ <https://www.commissiemijnbouwschade.nl/documenten/jaarverslagen/2024/05/16/jaarverslag-2023>

⁸ Staatscourant 2025, 7555.

⁹ Kamerstuk 32 849, nr.265.

Tot slot

De evaluaties bevestigen dat de CM van grote waarde is bij de onafhankelijke afhandeling van schade door activiteiten in de diepe ondergrond. Het is positief dat eerdere aanbevelingen zijn opgevolgd en dat de CM steeds meer als onafhankelijk wordt gezien. Tegelijkertijd blijven er verbeterpunten, vooral op het gebied van communicatie. Het kabinet acht het van belang dat de CM hierin verdere stappen zet en zo veel als mogelijk helderheid biedt over beoordelingscriteria en schadeoorzaken. Dit om te zorgen dat verwachtingen bij schademelders realistisch blijven en onterechte verwachtingen worden voorkomen. De CM heeft toegezegd hiermee aan de slag te gaan. Binnenkort starten de jaarlijkse evaluaties opnieuw. Daarbij zal specifiek worden gekeken in hoeverre de CM opvolging heeft gegeven aan de aanbevelingen en hoe zij is omgegaan met de eerste schadegevallen in Ekehaar. Ook de uitbreiding van de landelijke aanpak naar andere sectoren zal in toekomstige evaluaties worden meegenomen. Het kabinet zal de Tweede Kamer uiterlijk in maart 2026 informeren over de evaluaties over de periodes juli 2023–juni 2024 en juli 2024–juni 2025.

De Minister van Klimaat en Groene Groei,
S.T.M. Hermans